

Subjekty verejnej moci vo finančnom práve a ich právne vymedzenie

Soňa Kubincová*

DOI: <https://doi.org/10.24040/sap.2024.11.1.25-34>

Abstrakt:

KUBINCOVÁ, Soňa: *Subjekty verejnej moci vo finančnom práve a ich právne vymedzenie*.

Cieľom tohto príspevku je exkurz do právnej úpravy s poukazom na rôznorodosť označenia niektorých oprávnených subjektov vo finančno-právnom vzťahu, ktoré sú sporadicky označované aj ako subjekty verejnej moci a to v rámci podsystémov finančného práva (vrátane daňového práva).

Kľúčové slová:

finančné právo, daňové právo, subjekty verejnej moci, označenie subjektov

Subjects of Public Authority in Financial Law and Their Legal Definition

Abstract:

KUBINCOVÁ, Soňa: *Subjects of Public Authority in Financial Law and Their Legal Definition*. The aim of this contribution is an excursion into the legal regulation, pointing out the diversity of designation of some authorized entities in the financial-legal relationship, which are sporadically also referred to as entities of public authority within the subsystems of financial law (including tax law).

Key words:

financial law, tax law, entities of public authority, designation of entities

Úvod

Už v starom Ríme sa právo delilo na verejné právo (*ius publicum*) a súkromné právo (*ius privatum*). Pre verejné právo je charakteristický vzťah nadriadenosti a podriadenosti subjektov právneho vzťahu, pričom pre súkromné právo je charakteristický vzťah rovnosti subjektov právneho vzťahu.¹ Vzájomné vzťahy medzi subjektami v odvetviach verejného práva sú vzťahmi nadriadenosti a podriadenosti

* doc. JUDr. Soňa Kubincová, PhD., univ. prof. Fakulta práva Janka Jesenského, Vysoká škola Danubius, Sládkovičovo, vedúca katedry verejno-právnych disciplín

1 pozri KUBINCOVÁ, S. – LEITNEROVÁ, L. *Finančné právo I. časť, právna úprava rozpočtov, meny; devízového práva a práva finančného trhu*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB Belianum, 2015, s. 14.

(subordinačné vzťahy). V odvetviach súkromného práva majú subjekty práva rovnocenné postavenie (koordinačné vzťahy).² Finančné právo patrí medzi odvetvia verejného práva. V teórii finančného práva sa medzi základnými náležitosťami finančno-právneho vzťahu uvádza subjekt, objekt, obsah a právna skutočnosť,³ pričom subjekt tohto vzťahu je oprávnený a povinný. Oprávneným subjektom je spravidla štát, za ktorý koná zákonom určený orgán, obec, vyšší územný celok alebo iná právnická osoba, za podmienky, že jej zákonom boli zverené oprávnenia, konať ako orgán verejnej moci. Povinným subjektom je spravidla fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej finančno-právne normy priznávajú práva, resp. ukladajú rôzne povinnosti. Je nesporné, že finančné právo upravuje množstvo právnych vzťahov, ktoré vzhľadom na široký záber a rozmanitosť konkrétnych právnych vzťahov nemôžu byť kodifikované. Finančné právo sa podľa teórie člení na podsystemy (pododvetvia), medzi ktoré podľa väčšiny autorov patria rozpočtové právo, daňové právo, poplatkové právo, colné právo, menové právo, devízové právo a právo finančného trhu. Je potrebné upozorniť na názory niektorých autorov (Babčák, V., Bujňáková, M. a pod.), ktorí daňové právo považujú za samostatné odvetvie právneho poriadku.

1. Orgán (subjekt) verejnej moci

Drgonec uvádza,⁴ že pre verejnú moc je vo všeobecnej rovine charakteristické to, čo je pre moc imanentné, t. j. moc je schopnosť vnútiť inému určitý spôsob správania a ak je tento spôsob správania porušený, vyžadované správanie vynútiť a prípadne porušiť a potrestať. Obdobne sa uvádza, že verejná moc je schopnosť vnútiť vôľu vyjadrujúcu verejný záujem jednotlivcom, sociálnym skupinám a celej spoločnosti (resp. komunite). Verejná moc je predovšetkým štátna moc, disponujú ňou však tiež neštátne – verejnoprávne korporácie (obce, kraje, profesijné komory, vysoké školy – napospol samosprávneho charakteru). Výkon verejnej moci vykonávajú orgány verejnej moci, avšak len na základe a v medziach zákona (*secundum et intra legem*)⁵. Králik rozlišuje medzi spoločenskou verejnou mocou a štátnou verejnou mocou. Podľa neho štátna verejná moc ako druhá zložka systému verejnej moci je užším pojmom ako pojem spoločenská verejná moc, keďže aj pojem štát je užším pojmom ako pojem spoločnosť. Realizuje sa nezávisle, výlučne iba na území určitého štátu jeho orgánmi. Štátna verejná moc je svojou vnútornou podstatou a zameraním politickou mocou, oddelenou od ostatnej masy obyvateľstva, ako tej, ktorá ju nastolila, i keď plní aj

2 Pozri JÚDA, V. In SLAŠŤAN, M. – JÚDA, V. : *Teória štátu a práva. Vybrané problémy v kontexte európskej integrácie*. Nitra : Katedra politológie a európskych štúdií, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2008, s. 223.

3 Viac KUBINCOVÁ, S. – LEITNEROVÁ, L. *Finančné právo I. časť, právna úprava rozpočtov, meny; devízového práva a práva finančného trhu*. Banská Bystrica: Právnická fakulta UMB Belianum, 2015, s. 37.

4 DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 285.

5 HENDRYCH, D. a kol. *Právnický slovník 3. podstatně rozšířené vydání*. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 1223.

celospoločenské úlohy, a to aj napriek jeho možnému odporu.⁶ V odbornej spisbe⁷ sa uvádza, že verejná moc je uskutočňovaná špeciálnymi subjektmi verejnej moci (štát, územná samospráva) vo verejnom záujme. Tiež sa uvádza,⁸ že na území štátu pôsobia rôzne verejné moci: územná samospráva, záujmová samospráva (advokátska komora, lekárska komora), verejná moc cirkvi, vysoké školy a iné korporácie. Ústavný súd Českej republiky uviedol, že verejnou mocou sa rozumie taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu.⁹ Verejnú moc zabezpečujú orgány verejnej moci, ktoré sú v právnom vzťahu v zásade oprávnenými subjektami. Vzhľadom na ich činnosť, ktorá je uskutočňovaná vo verejnom záujme a zahŕňa ich oprávnenie rozhodovať vo zverenej oblasti, vzťahuje sa ne čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. V tomto prípade je potrebné aplikovať rozširujúci výklad s tým, že článku 2 ods. 2 podliehajú nielen štátne orgány, ale všetky orgány verejnej moci, ktoré Slovenská republika na svojom území zriadila a poverila vykonávaním verejnej moci.¹⁰ Pre verejné právo platí : *Ius publicum privatorum pactis mutari non potest* (verejné právo sa nemôže meniť súkromnými dohodami).¹¹

Otázkou zostáva, či všetky subjekty, ktoré nakladajú s verejnými prostriedkami, možno považovať za subjekty verejnej moci.

Zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov verejnými financiami rozumie finančné prostriedky podľa osobitného predpisu (odkaz je na § 2 písm. a), e) a f) a § 35a zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy), finančné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na základe medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, finančné prostriedky z rozpočtov členských štátov Európskej únie a finančné prostriedky z rozpočtov iných štátov ako členských štátov Európskej únie určené na financovanie alebo spolufinancovanie programov Európskej únie; verejnými financiami sú aj vlastné finančné prostriedky osoby určené na financovanie programov realizovaných na základe medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, alebo určené na spolufinancovanie programov Európskej únie. Orgánom verejnej správy je subjekt verejnej správy podľa osobitného predpisu (odkaz je na § 3 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z.) a právnická osoba, prostredníctvom ktorej sa poskytujú verejné financie. Na účely tohto zákona sa za verejné prostriedky považujú finančné prostriedky, ktoré poskytuje subjekt verejnej správy právnickej osobe alebo fyzickej osobe, až do ich použitia na určený účel, a to aj vtedy, ak sa poskytujú prostredníctvom inej právnickej osoby. Z § 3 ods. 1 zákona č. 523/2004

6 KRÁLIK, J. Kontrolná moc – systémový prvok verejnej moci vo verejnej správe. In *Štát a právo*. 2014, č. 1 s. 82

7 ŠMIHULA, D. *Teória štátu a práva*. Bratislava : Miroslav Mračko Epos, 2010, s.102.

8 OTTOVÁ, E. *Teória práva*. Bratislava : Heuréka, 2006, s. 110.

9 Ústavný súd Českej a Slovenskej federatívnej republiky, rozhodnutie I. ÚS 191/92.

10 DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky*. Teória a prax. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s.288.

11 REBRO, K. *Právnické výroky a výrazy*. Bratislava : Vydavateľstvo Obzor, 1986, s. 148.

Z. z. vyplýva, že subjektmi verejnej správy sú právnické osoby zapísané v registri organizácií vedenom Štatistickým úradom Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu (odkaz je na § 19 až 21 zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike) a zaradené vo verejnej správe v súlade s jednotnou metodikou platnou pre Európsku úniu, a to a) v ústrednej správe, b) v územnej samospráve, c) vo fondoch sociálneho poistenia a fondoch zdravotného poistenia. V ústrednej správe sa vykazujú štátne rozpočtové organizácie a štátne príspevkové organizácie, štátne účelové fondy a Slovenský pozemkový fond. V ústrednej správe sa vykazujú aj verejné vysoké školy a ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri podľa odseku 1 v ústrednej správe. V územnej samospráve sa vykazujú obce a vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie, ako aj ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri podľa odseku 1 v územnej samospráve. Vo fondoch sociálneho poistenia a fondoch zdravotného poistenia sa vykazuje Sociálna poisťovňa a zdravotné poisťovne. Na Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky sa vzťahuje tento zákon, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Na subjekty verejnej správy, ktorými sú obce, vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie a Exportno-importná banka Slovenskej republiky sa vzťahuje tento zákon, ak osobitný zákon neustanovuje inak.¹² Aj v súlade s rozhodnutím Ústavného súdu Českej republiky ktorý uviedol, že verejnou mocou sa rozumie taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované, možno konštatovať, že subjektom verejnej moci môže byť len subjekt, ktorému je zverená rozhodovacia právomoc. Uvedené sa potom dotýka aj obchodných spoločností, resp. iných subjektov založených, resp. zriadených subjektami verejnej moci, ak im je zverená rozhodovacia právomoc.

2. Označenie vybraných subjektov verejnej moci, resp. skupín týchto subjektov v predpisoch finančného práva

Finančné právo ako právo verejné podlieha častým zmenám a problém zorientovať sa v okruhu subjektov, ktoré majú vo finančno-právnom vzťahu, resp. v daňovo-právnom vzťahu nadradené postavenie a teda či sú orgánmi verejnej moci, je často problematické. Z Občianskeho zákonníka vyplýva (§ 19b), že právnické osoby majú svoj názov, ktorý musí byť určený pri ich zriadení. Pri neoprávnenom použití názvu právnickej osoby sa možno domáhať na súde, aby sa neoprávnený užívateľ zdržal jeho užívania a odstránil závadný stav; možno sa tiež domáhať primeraného zadosťučinenia, ktoré sa môže požadovať aj v peniazoch. Podľa Obchodného zákonníka názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti je jeho obchodným menom. Podľa Obchodného zákonníka platí, že obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa a nesmie vzbudzovať klamlivú predstavu o podnikateľovi alebo o predmete podnikania.¹³ Čo sa týka

12 K tomu tiež KUBINCOVÁ, S. Zakladanie obchodných spoločností subjektami verejnej správy a verejné prostriedky In. *Sociální média v oblasti řízení lidských zdrojů VI*. Uherské Hradiště : Akademie krízového řízení a managementu, s. r. o., Uherské Hradiště, 2023, s. 109 až 117.

13 § 10 ods. 1 Obchodného zákonníka

subjektov finančného práva, ktoré sú spravidla oprávnenými subjektmi vo finančno-právnom vzťahu, resp. v daňovo-právnom vzťahu, takýto striktný zákaz, ktorý by vylúčil zámenu, vo väčšine prípadov absentuje.

V tejto súvislosti možno uviesť niektoré názvy, resp. označenie týchto subjektov.

Z pohľadu zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy sa používa spojenie subjekty verejnej správy, ako to bolo uvedené vyššie.

Obchodný zákonník v § 261 vymedzuje subjekt verejného práva, ak v rámci záväzkových vzťahov s podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti zabezpečuje verejné potreby alebo vlastnú prevádzku. Ustanovenie výslovne uvádza, kto sa považuje za subjekt verejného práva a ním je : a) štátny orgán, b) obec, c) vyšší územný celok, d) právnická osoba, ktorá spĺňa požiadavky podľa odseku 4, e) združenie právnických osôb, ktorého členom je aspoň jeden zo subjektov verejného práva uvedených v písmenách a) až d). Mamojka st. k tomu uvádza : Novelou OBZ uskutočnenou zákonom č. 9/2013 Z. z. došlo k precizovaniu relatívnych obchodov exaktnejším vymedzením subjektov, ktoré nemajú vždy právnu povahu podnikateľa (tzv. subjekty verejného práva). Za podmienky, že predmetom konkrétnej zmluvy je zabezpečovanie verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky týchto subjektov a druhou zmluvnou stranou je podnikateľ, ktorý vo vzťahu k predmetu zmluvy vykonáva podnikateľskú činnosť, sa tento záväzkový vzťah musí riadiť ustanoveniami OBZ.¹⁴

Zákon č. 507/2023 Z. z. o dorovnávej dani na zabezpečenie minimálnej úrovne zdanenia nadnárodných skupín podnikov a veľkých vnútroštátnych skupín a o doplnení zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vymedzuje vylúčené subjekty, t. j. subjekty, na ktoré sa nebudú vzťahovať ustanovenia tohto zákona. Zákon sa nevzťahuje na a) verejnoprávny subjekt, medzinárodnú organizáciu, neziskovú organizáciu, dôchodkový fond, investičný fond, ktorý je hlavným materským subjektom, alebo investičný subjekt v oblasti nehnuteľností, ktorý je hlavným materským subjektom, b) subjekt, ktorého najmenej 95 % hodnoty vlastní priamo alebo prostredníctvom jedného alebo viacerých vylúčených subjektov jeden, alebo viac subjektov uvedených v písmene a), okrem subjektov dôchodkových služieb, a ktorý 1. pôsobí výlučne alebo takmer výlučne s cieľom držby aktív alebo investovania finančných prostriedkov v prospech subjektov uvedených v písmene a), alebo 2. vykonáva výlučne doplnkové činnosti k tým, ktoré vykonávajú subjekty uvedené v písmene a), c) subjekt, ktorého najmenej 85 % hodnoty vlastní priamo alebo prostredníctvom jedného alebo viacerých vylúčených subjektov jeden alebo viac subjektov uvedených v písmene a), okrem subjektov dôchodkových služieb, ak takmer celý jeho príjem pochádza z podielov na zisku (dividend) alebo zo ziskov, alebo strát vzniknutých v súvislosti s vlastníckym podielom, ktoré sú vylúčené z výpočtu oprávneného príjmu alebo oprávnenej straty podľa § 6 ods. 2 písm. b) a c). Podávajúcí subjekt sa však môže v súlade s § 42 ods. 2 tohto zákona rozhodnúť, že so subjektom podľa odseku 3 písm. b) a c) nebude zaobchádzať ako s vylúčeným subjektom, pričom podávajúcim subjektom je subjekt, ktorý podáva oznámenie s informáciami na určenie dorovnávej dane podľa § 39

14 MAMOJKA, M. st. In. MOJMÍR MAMOJKA a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. 2. zväzok. Žilina : Eurokódex, s. r. o. Žilina, 2016, s. 3.

tohto zákona. Tento zákon sme boli povinní schváliť na základe SMERNICE RADY (EÚ) 2022/2523 zo 14. decembra 2022 o zabezpečení globálnej minimálnej úrovne zdanenia nadnárodných skupín podnikov a veľkých vnútroštátnych skupín. Touto smernicou sa malo v záujme dosiahnutia rovnováhy medzi cieľmi reformy spočívajúcej v zavedení globálnej minimálnej dane a administratívnou záťažou pre daňové správy a daňovníkov stanoviť vylúčenie *de minimis* nadnárodných skupín podnikov alebo veľkých vnútroštátnych skupín s priemernými výnosmi nepresahujúcimi 10 000 000 EUR a priemerným oprávneným príjmom alebo oprávnenou stratou nižším(-ou) ako 1 000 000 EUR v určitej jurisdikcii. Takéto nadnárodné skupiny podnikov alebo veľké vnútroštátne skupiny by nemali platiť dorovnávaciu daň, a to ani vtedy, ak ich efektívna sadzba dane nedosahuje v uvedenej jurisdikcii úroveň minimálnej sadzby dane. Je zvláštne, prečo zákonodarca v rámci implementácie zákona použil iné označenie vylúčeného subjektu. Totiž smernica hovorí o vládnom subjekte a zákon č. 507/2023 Z. z o verejnoprávnom subjekte. Zrejme sa tak stalo z dôvodu, že aj vymedzenie vládneho subjektu v smernici a vymedzenie verejnoprávneho subjektu v zákone č. 507/2023 Z. z. je čiastočne odlišné. Na druhej strane označenie „verejnoprávny subjekt“ môže zväzdať k nesprávnemu pochopeniu tohto pojmu. V teoretickej rovine napríklad Škultéty uvádza, že pojem verejná správa sa vymedzuje v tzv. organizačnom a funkčnom poňatí. V organizačnom poňatí verejnú správu predstavuje najmä štát reprezentovaný vlastnými orgánmi a verejnoprávne subjekty ako predstavitelia a nositelia verejnej moci. Ďalej autor uvádza, že v rovine činností tzv. ďalších verejnoprávnych subjektov odlišných od štátu je verejná správa neštátnou činnosťou výkonného charakteru, ktorej poslaním je zabezpečiť výkon správy štátu. Týmito verejnoprávnymi subjektmi sú verejnoprávne korporácie. Ďalej uvádza, že poznáme aj korporácie, vykonávajúce verejnú správu, ktorá má povahu samosprávnej činnosti.¹⁵ Obdobne môže zväzdať k nesprávnej aplikácii verejnoprávneho subjektu aj zaužívané spojenie verejnoprávna inštitúcia, ktorá sa spomína napríklad v zákone č. 176/2004 Z. z. o nakladaní s majetkom verejnoprávnych inštitúcií a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 259/1993 Z. z. o Slovenskej lesníckej komore v znení zákona č. 464/2002 Z. z.

Z pohľadu charakteristiky orgánov verejnej moci nesporne možno medzi tieto subjekty zaradiť napríklad aj verejnoprávne inštitúcie, ktorých činnosť sa týka vecí verejných. V súčasnosti sú zákonmi zriadené viaceré verejnoprávne inštitúcie, ako verejné vysoké školy zriadená v súlade so zákonom č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov a osobitným zákonom o zriadení konkrétnej vysokej školy, Sociálna poisťovňa zriadená zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo zriadená zákonom č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a o zmene a doplnení zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktoré nesporne rozhodujú o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb. Samozrejme môže ísť aj o ďalšie verejnoprávne inštitúcie. Samotné ustanovenie, že zriadená právnická

15 ŠKULTÉTY, P. *Verejná správa a správne právo*. Bratislava : VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2008, s. 20-21.

osoba je verejnoprávnu inštitúciou z názvu, pod ktorým bola verejnoprávna inštitúcia zriadená, nevyplýva. Vyplýva len zo zákona, ktorým bola konkrétna verejnoprávna inštitúcia zriadená. Možno povedať, že názov verejnoprávnej inštitúcie je často zameniteľný a môže vzbudzovať pochybnosť o tom, či skutočne ide o verejnoprávnu inštitúciu. Preto môže dôjsť napríklad k zameniteľnosti s verejnou výskumnou inštitúciou podľa zákona č. 243/2017 Z. z. o verejnej výskumnej inštitúcii a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Obdobne názov niektorých verejnoprávnych inštitúcií, v ktorom sa nachádza označenie Fond ... (napríklad Fond na podporu umenia zriadený zákonom č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení zákona č. 79/2013 Z. z.), môže zväzdať k zámene so štátnym účelovým fondom, resp. inými fondami, ktoré sú označené ako štátny neúčelový fond, akým je napríklad Fond na podporu vzdelávania zriadený zákonom č. 396/2012 Z. z. o Fonde na podporu vzdelávania. Obdobne štátne účelové fondy, ktorými sú Štátny fond rozvoja bývania, zriadený zákonom č. 150/2013 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania, štátny Environmentálny fond, zriadený zákonom č. 587/2004 Z. z. o a Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako aj štátny Národný jadrový fond na vyradovanie jadrových zariadení a na nakladanie s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi, zriadený zákonom o Národnom jadrovom fonde na vyradovanie jadrových zariadení a na nakladanie s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi (zákon o jadrovom fonde) a o zmene a doplnení niektorých zákonov nemajú v názve označenie, že ide o štátny účelový fond.¹⁶

Je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že nielen označenie subjektov verejnej moci, ale aj vymedzenie pojmov vo finančnom práve a daňovom práve je často zmätočné. Tak napríklad zmätok v pojmoch v rámci predpisov daňového práva,¹⁷ rozdielnosť vybraných pojmov vo finančnom práve,¹⁸ resp. iné možné nejednoznačnosti sú často témou odbornej spisby teoretikov finančného práva daňového práva.

Podľa právneho názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky¹⁹ platí, že koncepcia materiálneho právneho štátu zahŕňa zároveň požiadavku na obsahovú a hodnotovú kvalitu právnej normy, ktorá má zaistiť primeranosť použitého právneho prostriedku

16 Viac KUBINCOVÁ, S. Postavenie a hospodárenie verejnoprávnych inštitúcií v Slovenskej republike In *Finančné právo, daňové právo a správne právo v Európskom priestore*. Recenzovaný zborník vedeckých štúdií. Banská Bystrica : Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2020, s. 61-108. Dostupné na: <https://www.prf.umb.sk/katedry/katedra-spravneho-prava/zborniky-katedry/2020>.

17 Viac KUBINCOVÁ, T. Terminologické a výkladové otázky právnej úpravy ukladania, správy, vyrubovania a vyberania miestnych daní a miestnych poplatkov. In *Finančné právo, daňové právo a správne právo v európskom priestore* : recenzovaný zborník vedeckých štúdií. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2020; resp. ŠTRKOLEC, M. *Zabezpečovacie inštitúty pri správe daní*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2017.

18 KUBINCOVÁ, S. Vymedzenie vybraných ekonomických a právnych inštitútov. In *Právo - obchod - ekonomika* : zborník vedeckých prác - 1. vyd. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Právnická fakulta, 2011. s. 220-231.

19 Uznesenie sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 21. mája 2008.

implementovaného vo zvolenej legislatívnej regulácii, vo vzťahu k legitímnemu cieľu sledovanému zákonodarcom (zákonodarcom deklarovanému účelu právnej regulácie) a súlad zvoleného legislatívneho opatrenia s ústavnými princípmi a demokratickými hodnotami vytvárajúcimi koncept materiálneho právneho štátu.²⁰

Zo zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o zbierke zákonov o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyplýva, že právny predpis musí byť terminologicky jednotný. Na označenie rovnakých právnych inštitútov sa používajú rovnaké právne pojmy v rovnakom význame. Jeden právny pojem s vymedzeným významom sa v tomto význame používa jednotne v celom právnom poriadku. Ak je význam právneho pojmu vymedzený v jednom právnom predpise, nemôže iný právny predpis pre ten istý právny pojem vytvárať iný význam; to neplatí, ak právny pojem v tomto význame nemožno použiť v inom právnom predpise. Rovnako je neprípustné, aby právny predpis inak vymedzil význam rovnakého právneho pojmu len pre jeho časť.²¹ Domnievam sa, že uvedené sa dotýka nielen pojmov, ale aj označení osôb, ktorým právne predpisy priznávajú určité osobitné práva, resp. povinnosti.

Záver

Čiastočný zmätok v právnej terminológii označenia subjektov verejnej moci v právnych predpisoch finančného práva, resp. daňového práva aj v tomto krátkom zhrnutí je zrejmý. Bez náležitého preštudovania konkrétneho právneho predpisu, ktorý upravuje postavenie daného subjektu verejnej moci, resp. vymedzuje skupinu takých subjektov, je vo všeobecnej rovine len ťažko konštatovať, aké práva a povinnosti konkrétnemu subjektu verejnej moci prináležia. Otázkou zostáva, či v niektorých prípadoch neprichádza možná zameniteľnosť subjektu. Ako už bolo vyššie uvedené, bolo by namieste pri niektorých subjektoch (napríklad pri verejnoprávných inštitúciách, rozpočtových organizáciách, príspevkových organizáciách, štátnych účelových fondoch) uviesť aj v názve právnickej osoby právnu formu tak, ako je to pri obchodných spoločnostiach resp. pri štátnom podniku. V tejto súvislosti možno poukázať aj na právnu úpravu postavenia bánk, kde zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách v § 4 výslovne uvádza, že slová „banka“ alebo „sporiteľňa“, ich cudzojazyčné preklady alebo slová, v ktorých základe sa tieto slová alebo ich cudzojazyčné preklady vyskytujú, môže používať v obchodnom mene iba právnická osoba, ktorá má udelené bankové povolenie. Ak by mohlo dôjsť k zámene, môže Národná banka Slovenska požadovať spresnenie názvu banky alebo pobočky zahraničnej banky, alebo inej právnickej osoby; banka, pobočka zahraničnej banky alebo iná právnická osoba sú povinné tejto žiadosti vyhovieť. Otázkou je, či by nebolo vhodné týmto spôsobom riešiť aj situáciu v označení niektorých oprávnených subjektov v rámci finančno-právneho vzťahu.

20 Viac k právnemu materializmu: ONDROVÁ, J. – ÚRADNÍK, M. *Uprednostnenie právneho materializmu ako základná požiadavka moderného právneho štátu*. Praha : Nakladatelství Leges, s. r. o., 2022.

21 § 3 ods. 3 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o zbierke zákonov o zmene a doplnení niektorých zákonov

Literatúra:

- DRGONEC, J. 2015. *Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax*. Bratislava : C. H. Beck, 2015. 1622 s. ISBN 978-80-89603-39-8
- HENDRYCH, D. a kol. 2009. *Právnický slovník 3. podstatně rozšířené vydání*. Praha : C. H. Beck, 2009. 1481 s. ISBN 978-80-7400-059-1
- JÚDA, V. 2008. In SLAŠŤAN, M. – JÚDA, V. : *Teória štátu a práva. Vybrané problémy v kontexte európskej integrácie*. Nitra : Katedra politológie a európskych štúdií, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2008. 323 s. - ISBN 978-80-969554-8-0
- KUBINCOVÁ, S. 2011. Vymedzenie vybraných ekonomických a právnych inštitútov. In *Právo - obchod - ekonomika : zborník vedeckých prác - 1. vyd. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Právnická fakulta, 2011. 530 s. ISBN 978-80-7097-903-7*
- KUBINCOVÁ, S. 2020. Postavenie a hospodárenie verejnoprávnych inštitúcií v Slovenskej republike. In *Finančné právo, daňové právo a správne právo v Európskom priestore*. Recenzovaný zborník vedeckých štúdií. Banská Bystrica : Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. 2020. 236 s. ISBN 978-80-557-1772-2
- KUBINCOVÁ, S. 2023. Zakladanie obchodných spoločností subjektami verejnej správy a verejné prostriedky. In *Sociální média v oblasti řízení lidských zdrojů VI*. Uherské Hradište : Akademie krízového řízení a managementu, s. r. o., Uherské Hradište, 2023. 212 s. ISBN 978-88398-11-0
- KUBINCOVÁ, S. – LEITNEROVÁ, L. 2015. *Finančné právo I. časť, právna úprava rozpočtov, meny; devízového práva a práva finančného trhu*. Banská Bystrica : Právnická fakulta UMB Belianum, 2015. 402 s. ISBN 978-80-557-0877-5
- KUBINCOVÁ, T. 2020. Terminologické a výkladové otázky právnej úpravy ukladania, správy, vyrubovania a vyberania miestnych daní a miestnych poplatkov. In *Finančné právo, daňové právo a správne právo v európskom priestore : recenzovaný zborník vedeckých štúdií*. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2020. 236 s. ISBN 978-80-557-1772-2
- KRÁLIK, J. 2014. Kontrolná moc – systémový prvok verejnej moci vo verejnej správe. In *Štát a právo*. 2014, č. 1 , s. 84-85.
- MAMOJKA, M. st. 2016. In MOJMÍR MAMOJKA a kolektív. *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. 2. zväzok. Eurokódex, s. r. o. Žilina. 2016. 651 s. ISBN 978-80-8155-067-6
- ONDROVÁ, J. – ÚRADNÍK, M. 2022. *Uprednostnenie právneho materializmu ako základná požiadavka moderného právneho štátu*. Praha : Nakladatelství Leges, s. r. o., 2022. 196 s. ISBN 978-80-7502-620-0
- OTTOVÁ, E. 2006. *Teória práva*. Bratislava : Heuréka, 2006. s. 226. ISBN 80-7160-200-0
- REBRO, K. 1986. *Právnické výroky a výrazy*. Bratislava : Vydavateľstvo Obzor, 1986, 272 s. ISBN 65-017-86
- ŠKULTÉTY, P. 2008. *Verejná správa a správne právo*. Bratislava : VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. 2008. 204 s. ISBN 978-80-224-1023-6

Summary: Subjects of Public Authority in Financial Law and Their Legal Definition

The author examines whether and under what conditions the selected public authority entities handle public funds and whether the name of the selected public authority entities contains a distinguishing feature that would automatically concretize the entity with respect to its legal form. In the paper, the author notes that the legal form of the public authority entity is often absent and therefore it is not possible to determine from the name whether it is, for example, a budget organisation, a contributory organisation, a state special-purpose fund, etc. Each group of these entities has a different method of establishment, management and different rules for carrying out the activities entrusted to it. The author believes that, also from the point of view of public control, it would be necessary for the distinguishing feature to be enshrined directly in the name of the legal entity, as is the case, for example, with companies or state-owned enterprises.

doc. JUDr. Soňa Kubincová, PhD., univ. prof.
Vysoká škola Danubius, Fakulta práva Janka Jesenského
Richterova č. 1171
925 21 Sládkovičovo
Slovenská republika
e-mail: sona.kubincova@vsdanubius.sk

Obsah článku podlieha licenci Creative Commons Attribution 4.0 International Licence CC BY (Soňa Kubincová).